

Governar per la força de les armes

Un tanc de l'exèrcit tailandès als carrers de Bangkok.

Els militars poc respectuosos amb els valors democràtics són una amenaça constant per a molts països, cosa que no contribueix a l'estabilitat mundial. Alguns exemples recents, com els cops d'estat que han tingut lloc a les Illes Fiji o a Tailàndia, un país constantment castigat per l'amenaça dels tancs, mostren que les armes no acostumen a calmar les tensions internes.

D'ençà de l'ensorrament del règim monàrquic absolutista de Tailàndia, l'any 1932, i la instauració d'una monarquia constitucional, el poble tailandès no ha conegut cap període de tranquil·litat: 23 cops d'estat, 16 constitucions diferents i una inestabilitat política permanent que fa caure els governs poc temps després d'haver-se constituït. Les crisis, però, no afecten mai el rei Bhumibol Aduladej, que als setanta-nou anys és el monarca que més temps porta exercint el càrrec. Fa seixanta anys que ocupa el tro –sis més que la reina Isabel d'Anglaterra– i continua sent l'home més influent del país. Sota

el seu regnat, Tailàndia ha viscut successives etapes de democràcia i règims militars. El rei Bhumibol no ha estat aliè als canvis polítics i sovint ha mogut fils per provocar-los.

El darrer episodi colpista a Tailàndia es produí el passat 19 de setembre, quan el cap de l'exèrcit, el general Sondhi Buniaratglin, va aprofitar que el primer ministre, Thaksin Shinawatra, es trobava a Nova York a punt d'intervenir davant del ple de les Nacions Unides per treure els tancs al carrer. En un parell d'hores, els militars van prendre el poder sense haver de disparar ni un sol tret. El primer que va fer el general Sondhi fou proclamar la seva

adhesió a la monarquia, acusar Thaksin de corrupció i deslleialtat al rei, imposar la llei marcial i anunciar la formació d'un govern provisional, amb la promesa de celebrar eleccions l'octubre del 2007. Lluny de desautoritzar el general colpista, el rei Bhumibol va rebre'l en audiència poques hores després del cop.

Tanmateix, la fragilitat política no és l'únic problema de Tailàndia. A principi del 2004, els moviments independentistes islàmics del sud del país van reprendre la lluita armada després d'una dècada d'escassa activitat guerrillera. A Narathiwat, Iala, Pattani, Songkhla i Satun, les cinc províncies més me-

ridionals, hi viu una població majoritàriament musulmana que reclama la secessió. Els atemptats contra interessos estatals se succeeixen gairebé a diari. La implacable resposta tailandesa ha conduït a una escalada de violència que en els darrers tres anys ha provocat més de 1.900 morts.

Camí de la democràcia. A Mauritània, en canvi, les coses sembla que van pel camí de millorar. Quan el 3 d'agost del 2005 una junta militar integrada per 17 comandaments de l'exèrcit es féu amb el poder després d'un cop d'estat incruent, la incertesa tornà a tenallar Mauritània, país desèrtic del sud-oest del Magrib, gran com dues Espanyes però amb només tres milions d'habitants. Des que assolí la independència l'any 1960, aquesta excolònia francesa ha estat escenari de nombrosos cops o temptatives de cop. Gràcies a la intervenció de l'exèrcit, el 1984, el coronel Muauia Sidi Ahmed Uld Taià es convertí en l'últim home fort. Amb un estil autoritari i amb l'oposició emmordassada, Taià es perpetuà en el càrrec de president fins que en quedà apartat arran del *putsch* del 2005, que l'agafà desprevingut a l'Aràbia Saudita, assistint als funerals del rei Fahd.

Al capdavant de la junta militar colpista es trobava el coronel Eli Uld Mohamed Vall, que va anunciar l'inici d'un període de transició cap a la democràcia i la devolució del poder a l'autoritat civil. En efecte, la nova junta militar va fer el primer pas cap a la democratització del país el juny del 2006, amb la celebració d'un referèndum sobre la nova Constitució, aprovada amb un 97% de vots favorables, que retalla el mandat presidencial. La transició ha prosseguit amb les eleccions legislatives i municipals de novembre i desembre del 2006, avalades per prop de 500 observadors internacionals i guanyades per la coalició de partits que configuraven l'oposició durant el règim de Taià, i ha de culminar amb els comicis presidencials previstos per al proper mes de març.

Tensions interètniques. A les Illes Fiji, al bell mig de l'oceà Pacífic, les coses han tornat a tombar-se. Tot i la relativa calma en què conviuen els fijians nadius, que representen el 51% dels

Miannmar: 45 anys d'asfíxia militar

Els més de 50 milions d'habitants de Miannmar, el país asiàtic conegut antigament com Birmània, porten gairebé mig segle patint una de les dictadures militars més ferotges del món. Després de desempallegar-se dels ocupants japonesos a la Segona Guerra Mundial i d'independitzar-se del Regne Unit l'any 1948, els birmans van dotar-se d'institucions democràtiques que aviat es van esfondrar. Arran del cop d'estat del 1962, el general Ne Win va encaminar el país per la "via birmana al socialisme". El resultat fou la depauperació progressiva de la població, la creixent corrupció de la casta dirigent, la persecució de les minories ètniques i l'aïllament internacional de Birmània.

La situació arribà al límit l'any 1988, quan centenars d'estudiants sortiren al carrer per exigir la democratització del país. Les protestes van forçar Ne Win a cedir el poder a un grup de generals de la seva confiança, opció que no va satisfer els opositors. La nova cúpula va desencadenar llavors una brutal repressió que provocà milers de morts. Per apaivagar la febre revolucionària, els militars accediren a celebrar eleccions el 1990, guanyades aclaparadorament per la Lliga Nacional per la Democràcia, liderada per Aung San Suu Kyi, filla de l'heroi de la independència birmana, Aung San. La junta militar, però, no va acceptar els resultats i es negà a abandonar el poder.

AAung San Suu Kyi, guardonada l'any 1991 amb el premi Nobel de la pau, ha hagut de romandre sota arrest domiciliari bona part dels darrers dinou anys. El règim que presideix el general Than Shwe manté encara retinguda l'activista demòcrata, a qui considera una "titella al servei dels poders occidentals". L'estrangulació de l'oposició és acompanyada d'incomptables abusos sobre les nombroses minories ètniques del país, algunes de les quals, com les tribus karen, mon i xan, dotades de guerrilles secessionistes. Tortures, treballs forçats i violacions de dones i nenes són alguns dels fets denunciats.

900.000 habitants, i la comunitat d'origen indi, el 43% de la població, les tensions polítiques en aquest paradísic arxipèlag del Pacífic tenen un rerefons ètnic. Les més de 300 illes que integren l'excolònia britànica han erigit des de la seva independència, el 1970, un sistema parlamentari no exempt de tibatant entre comunitats. El poder ha estat monopoli gairebé exclusiu dels fijians, poble majoritàriament cristià. En un segon pla han quedat sempre els descendents d'emigrants de l'Índia, arribats des de finals del segle XIX per treballar en els camps de canya de sucre.

La reforma constitucional de 1990 legitimà el predomini polític dels fijians autòctons i reservà el càrrec de primer ministre a aquesta ètnia. Set anys després fou redactada una nova Carta Magna que acabà amb els privilegis racials i permeté a Mahendra Chaudhry convertir-se, el 1999, en el primer cap de govern d'origen indi. Però el maig del 2000, set homes armats dirigits per l'empresari George Speight van irrompre al Parlament i van retenir el primer

ministre i membres del Govern. Dos mesos després es tancà la crisi amb l'alliberament dels ostatges i la formació d'un govern fruit de la negociació entre els colpistes i el comandant de l'exèrcit Frank Bainimarama.

Però tot seguit Bainimarama va fer arrestar Speight, que fou condemnat a cadena perpètua per haver intentat restablir la supremacia dels fijians "purs". Posteriorment, el primer ministre Laisenia Qarase va promoure una llei d'amnistia per als colpistes i un projecte per atorgar als autòctons la propietat de les terres costaneres. Bainimarama, cap de les forces armades, amenaçà de forçar la dimissió de Qarase si no retirava les dues lleis. La resistència del primer ministre desembocà el passat 5 de desembre en un cop militar pilotat per Bainimarama, que, tot i ser fijià nadiu, és contrari a la discriminació de la comunitat índia. Les llibertats democràtiques, de moment, han quedat suspeses.

Roger Mateos